ORTOGRAFIA FORMELOR COMPUSE DE NUME PROPRII ÎN PUBLICAȚIILE ACTUALE

DE

NICOLAIE V. BĂLAN-PLOEȘTI

Normele ortografice, intrate în vigoare la 1 aprilie 1954, au înlăturat din scriere o serie de incorectitudini și inconsecvențe. Există totuși unele situații care nu au fost pe deplin lămurite : de pildă scrierea toponimicelor și a numelor proprii din literatura populară.

Pe de altă parte, se manifestă uneori în publicații lipsă de grijă, de consecvență în aplicarea regulilor ortografice stabilite, fapt care produce dezorientare.

Vom stărui asupra cîtorva aspecte de ortografie privind formele compuse ale numelor geografice, ale titlurilor operelor literare, ale ziarelor și revistelor, ale numelor personajelor literare și voievozilor, încercînd să dăm sugestii sau să formulăm chiar propuneri concrete asupra unora dintre ele.

În ortografia numelor geografice, confuziile și inconsecvențele se produc, de cele mai multe ori, cînd numele proprii geografice sînt însoțite de termeni generici geografici. Nu totdeauna aceștia (*fluviu*, *munte*, *mare*, *insulă*, *peninsulă*, *cap*, *luncă*, *baltă*, *cîmpie*, *podiș* etc.) au aceeași valoare în determinarea numelor proprii geografice. De multe ori ei intră în însăși componența denumirii geografice, pierzînd caracterul de termen general geografic. În asemenea cazuri, avînd de a face cu sintagme, problema ortografică se rezolvă de la sine, ca de ex. *Ocnele Mari*, *Cîmpia Turzii*, *Poiana Codrului*, *Lacul Sărat*, *Lacul lui Baban*, *Gura Nișcovului*, *Valea lui Mihai*, *Valea Cerbului*, *Valea Albă* ș.a. Există însă și situații în care termenul generic nu-și pierde caracterul de termen general geografic. De exemplu în *Cîmpia Turzii* și *cîmpia Dunării*, poziția termenului geografic *cîmpie* este diferită :

BDD-A10416 © 1958 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:47 UTC)

în primul caz, el intră în componența unui nume propriu care, de data aceasta, nu se mai referă la un aspect geografic, ci denumește o localitate; în al doilea caz, cuvîntul *cîmpie* își păstrează independența față de numele propriu, căci, de data aceasta, avem în vedere, în primul rînd, aspectul geografic, planimetric: o cîmpie ce se întinde de-a lungul Dunării.

Se întîmplă adeseori ca termenul geografic să fie strîns legat de numele propriu: *oceanul Indian, oceanul Înghețat de Nord, marea Neagră, marea Roșie.* În aceste exemple numele proprii n-au înțeles dacă sînt folosite independent, în timp ce în: *oceanul Atlantic, marea Baltică, munții Carpați* substantivele proprii pot fi folosite independent, fără să-și piardă înțelesul: *Atlanticul, Carpații, Baltica.*

Există deci raporturi diferite între termenii generici și numele proprii, fapt care ar putea determina ortografieri deosebite. Din nefericire, acest criteriu este aplicat inconsecvent și arbitrar. Regulile ortografice recomandă să se scrie cu majusculă nume geografice ca: *Ialomița, Caucaz, Turnu-Măgurele,* dar nu arată cum trebuie să se scrie: *munții Caucaz, cîmpia Dunării, marea Neagră, oceanul Atlantic, podișul Transilvaniei* etc.

Nu este de mirare deci că în toate publicațiile, dar mai ales în manualele școlare, apar numeroase inconsecvențe și contradicții. Iată cîteva exemple luate din ultimele ediții ale manualelor școlare:

arhipelagul: danez, grecesc (G. V, p. 112)[1], Galapagos (G. V, p. 119), malaez (G. V, p. 210); același manual ortografiază: *Arhipelagul* Britanic (p. 84). Manualul de geografie cl. VI este și el inconsecvent: *Arhipelagul*: japonez (p. 37), Malaez (p. 47, 197).

În manualul de geografie de cl. a VI-a: *balta* Hamum (p. 45), Brăilei (p. 29); de asemenea: *balta* Brăilei, Ialomiței (G. VII, p. 88); Brăilei (G. E., p. 507). Apar de asemenea formele: *Balta* Ialomiței, Brăilei (G. III, p. 59, 65, G. IV, p. 9).

---

[1] În cuprinsul articolului vom folosi următoarele abrevieri: C.E.G. = *Culegere de exerciții gramaticale* de M. El. Ionescu-Miciora, ed. 1956; C.T.L. = *Culegeri de texte literare* cl. VIII—XI: cl. VIII, ed. 1956; cl. IX, ed. 1955; cl. X, ed. 1957, 2 vol.; cl. XI, ed. 1955, 2 vol. C. = *Contemporanul* (revistă); Gr. = *Gramatica*, manual: cl. II, III, IV, ed. 1957; cl. V, ed. 1956, de Chiosa Clara Georgeta ș.a.; cl. VI, ed. 1957, de G. N. Dragomirescu ș.a.; Gr. 1954 = *Gramatica limbii române*, 2 vol., ed. 1954, Acad. R.P.R.; Gr. 1956 = *Limba română*: fonetica-vocabular-gramatica, ed. 1956, Institutul de lingvistică; G. = *Geografia*, manual cl. III—IX, toate ediții 1957. G.E. = *Geografia economică*, ed. 1957, de un colectiv sub conducerea conf. Mihai Hașeganu; G.L. = *Gazeta literară*; G.I. = *Gazeta învățămîntului*; I.R.P.R. = *Istoria R.P.R.* ed. 1956; I.L.R. = *Istoria literaturii române*: cl. IX, ed. 1955; cl. X, ed. 1955. În repartizarea manualelor pe clase s-a ținut seamă de noua structură a școlii (de 11 ani); L.R. (rev.) = *Limba română* (revistă); L.R. = *Limba română*, manual: *citire* (cl. II—IV), *lectură literară* (cl. V—VII), toate ediții 1957; M.P.L.R. = *Metodica predării limbii române* (cl. V—VII), ed. 1955, de Chiosa Clara Georgeta; N.T.L. = *Noțiuni de teorie literară*, manual cl. VIII, ed. 1957; O. = *Opere* de Mihail Sadoveanu, vol. I—XII, ed. 1954—1958; R.L. = *Romînia liberă* (ziarul); R.P. = *Revista de pedagogie*; S.C.I.L.F. = *Studii și cercetări de istorie literară și folclor*; S.C.L. = *Studii și cercetări lingvistice*; S. = *Scînteia* (ziarul); S.Gr. = *Studii de gramatică*: vol. I, ed. 1956; vol. II, ed. 1957; V.R. = *Viața românească* (revista).

BDD-A10416 © 1958 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:47 UTC)

În G. IX găsim : Germania *centrală* (p. 48), Asia *centrală* (89), însă la p. 269 : *America Centrală*.

În unele manuale se scrie : *canalul* Panama (G. V, p. 84, 200, G. IX, p. 270, G. IV, p. 135), Suez (G. V, p. 163, 164, 185), iar în G. VI, p. 232 : *Canalul* Panama.

În G. V, se ortografiază : *Capul* Midia, Nord, Hoorn (p. 111), Bunei Speranțe (p. 163), Verde (p. 163, 164) ; la p. 163 și : *capul* Bon. Inconsecvență și în G. VI : *capul* Caliacra (p. 79) și *Capul* Nord (p. 22).

Aceeași inconsecvență se constată și în privința cuvîntului *cîmpie* : G. E : la p. 190 : *cîmpia* Tisei și *Cîmpia* Romînă ; *cîmpia* Dunării (p. 213).

G. V : *cîmpia* Nilului, Senegalului (p. 169), însă *Cîmpia* Dunării (p. 104), Euro-Siberiană, Europeană, Siberiană, Amazoanelor (p. 114).

G. VII : *cîmpia* Făgărașului (p. 93), însă *Cîmpia* Tisei, Dunării (p. 61, 62).

Manualele de G. cl. III, IV, VI ortografiază consecvent numele geografice în componența cărora intră cuvîntul *cîmpie*.

Nu există inconsecvențe la termenul *Delta* (*Delta* Dunării) în nici un manual.

Marea majoritate a manualelor de geografie ortografiază cu inițială minusculă : *fluviul* Dunărea, *fluviul* La Plata etc. Sînt inconsecvente : G. VI : *fluviul* Tago (p. 27), Colorado (p. 225), Mariţa (p. 79), însă : *Fluviu* Galben, Albastru (p. 43) ; G. IX : *fluviul* Colorado (p. 34), Volga (p. 86), Amur (p. 203), Sf. Laurențiu (p. 266), însă : *Fluviul* Roșu (p. 226).

Aproape toate manualele de geografie sînt inconsecvente în scrierea cuvîntului *golf* :

G. VI : *golful* Botnic (p. 14), Caliacra (p. 79), Mexic (p. 232), însă : *Golful* Finic (p. 27), Bengal (p. 196), Persic (p. 208), Mexic (p. 226). G. V : *golful* Mexic, Botnic, Riga (p. 111), Guineea (p. 164, 175), Carpentaria (p. 212) ș.a., însă : *Golful* California (p. 86). G. IX : *golful* Mexic (p. 63, 258), Sf. Laurențiu (p. 266), însă : *Golful* Persic (p. 240), Aden (p. 240).

Scrierea cu inițială minusculă este aproape unanimă pentru denumirea de *insulă*. Numai în G. VI apar inconsecvențe : *insulele* Taivan (p. 37), Sonde (p. 37, 42), însă : *Insulele* Bahreine (p. 208).

Termenii *istmul* și *lunca* i-am întîlnit totdeauna scriși cu inițiale minuscule.

Două manuale sînt inconsecvente în scrierea cuvîntului *lacul* : G. VII : *lacul* Scropoasa, Slănic (p. 99), însă : *Lacul* Sărat (p. 101).

G. IX : *lacul* Baikal (p. 92), Onega (p. 92), Ladoga (p. 92), Constanța (p. 143), Geneva (p. 167), însă *Lacul* Superior (p. 36), Sclavilor (p. 267), Urșilor (p. 267).

Cu totul alta este poziția cuvîntului *marea* în ortografia manualelor. Scrierea cu minusculă apare o singură dată în G. VI : *marea* Neagră

BDD-A10416 © 1958 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:47 UTC)

(p. 75). Restul manualelor îl ortografiază: *Marea* Neagră, *Marea* Caspică etc.

În afară de *Geografia economică*, nu există manual de geografie consecvent în scrierea cuvîntului *munții* atunci cînd acesta este în vecinătatea unui nume propriu: G. III: *munții* Carpați (p. 40), însă *Munții* Dobrogei (p. 40, 48, 51), Bistriței (p. 41), Rodnei (p. 41, 42), Făgărașului (p. 44, 58). G. IV: *munții* Caucaz (p. 104), Urali (p. 104), Alpi (p. 104, 117), Atlas (p. 130), însă: *Munții* Bistriței (p. 4), Făgărașului (p. 5, 7, 78), Dobrogei (p. 6, 104), Bucegi (p. 9), Cernei (p. 88).

G. V: *munții* Pădurea Neagră (p. 72), Atlas (p. 169) ș.a., însă *Munții* Apuseni (p. 115, 122), Abisiniei (p. 167), Scorpiei (p. 168). G. VI: *munții* Pindului (p. 21), Dinarici (p. 21, 87), Făgărașului (p. 50), Macedoniei (p. 87), Metalici (p. 107, 108) ș.a., însă: *Munții* Urali (p. 20, 35), Scandinavi (p. 20), Himalaia (p. 39, 44), Carpați (p. 50) Urali (p. 55) ș.a. G. VII: *munții* Harghitei alături de *Munții* Gurghiului (p. 21), Alpi (p. 76), Carpați (p. 78), la p. 111: *munții* Călimani alături de *Munții* Rodnei; *Munții* Dobrogei (p. 11, 15, 16), Vrancei (p. 18), Rodnei (p. 20, 21), Oașului, Gutinului, Țibleșului (p. 20), Făgărașului (p. 32) ș.a. G. IX: *munții* Hibini (p. 87), Iaila (p. 87), Altai (p. 100), Carpați (p. 126), Sudeți (p. 129), Pirinei (p. 165), Teiușani (p. 201), Taurus (p. 241), Anzi (p. 272) ș.a., însă: *Munții* Stîncoși (p. 27), Metaliferi (p. 120, 141), Turingiei (p. 141), Harz (p. 141), Scorpiei (p. 282). *Geografia economică* este consecventă în ortografierea cu minusculă: *munții* Lotrului (p. 76), Apuseni (p. 89), Făgăraș (p. 106, 269), Căliman (p. 269), Gurghiului (p. 269), Vîlcan (p. 397).

Tendința celorlalte feluri de publicații este către ortografia *Munții* (L.R. (rev.) 5/956, p. 8, 76; S.C.I.L.F. V, 1—2, p. 31; I. R.P.R. p. 291, 292, 293, 296, 302 și urm.). Face excepție colecția *Studii de gramatică* vol. II, p. 19, în care se scrie: *munții* Bucegi, Măcinului.

Am prezentat aspecte concrete mai numeroase în privința acestui cuvînt pentru a sublinia contradicțiile și inconsecvențele între lucrări diferite sau în sînul aceleiași lucrări.

În nomenclatura geografică a apelor, o singură dată apare ortografiat *oceanul* (Atlantic G. V, p. 175), deși același manual ortografiază în altă parte: *Oceanul* Atlantic (p. 84). În această privință, reiese clar tendința autorilor de manuale geografice și de citire de a nota după tipul: *Oceanul* Atlantic, *Oceanul* Indian ș.a.

Se obișnuiește să se scrie în manuale: *pasul* (Simplon G. IX, p. 180); în schimb, se preferă *Platforma* (Someșană G. E. p. 146, 226; Getică, ibid., p. 195).

Cele mai tipice contradicții și inconsecvențe se constată în manualele de geografie, în legătură cu termenul de *peninsulă*: G.V folosește numai *peninsula* ..., în timp ce G. E. folosește: *Peninsula* (Balcanică, p. 338).

BDD-A10416 © 1958 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:47 UTC)

G. VI : *peninsula* Kamciatka (p. 40, 56), Indochina (p. 178), însă : *Peninsula* Scandinavică (p. 14, 140), Britanică (p. 19), Balcanică (p. 27, 49), Iberică (p. 27); G. IX : *peninsula* Kamciatka (p. 89), însă : *Peninsula* Apeninilor (p. 142), Balcanică (p. 197).

Într-o și mai mare măsură provoacă nedumerire ortografia denumirii de *podiș* în unele manuale de geografie (cl. VI, IX), în care ortografia cu inițiale minuscule și majuscule se întîlnește în proporții aproape egale : G VI *podișul* Gobi (p. 39), Armeniei (p. 39), Pamir (p. 40), Iran (p. 45), Valdai (p. 28, 55), Tibet (p. 167), Labradorului (p. 219), Mexicului (p. 225), însă : *Podișul* Transilvaniei (p. 38), Arabiei (p. 40), Iranului (p. 47), Bavariei (p. 107), Central (p. 123), Ardeni (p. 128), Loess (p. 167), Castiliei (p. 204), Mexicului (p. 219). G. IX : *podișul* Transilvaniei (p. 79), Donețului (p. 86), Ardeni (p. 178), Pamir (p. 201) ș.a., însă : *Podișul* Central Rus (p. 86, și, în aceeași pagină, *podișul* Volgăi), Armean(p. 165), Guianei (p. 272), Braziliei (p. 272).

În G. IV, în afară de un caz, se ortografiază numai : *Podișul*, în G. E., invers, cu excepția unui caz, se ortografiază numai : *podișul*... Scriu în mod consecvent : *Podișul* ... G. III, V, VII, VIII ; la fel în *Tablou geografic* de Geo Bogza.

Se scrie de mai multe ori *polul* Nord, Sud (G. IV, V), decît *Polul* Nord, Sud (G. VII).

Un aspect unitar ortografic îl prezintă cuvîntul *strîmtoare* care este ortografiat cu inițială minusculă în toate manualele de geografie cercetate de noi.

La fel de unitară apare și ortografia termenilor *șes* și *trecătoare* — cu inițială minusculă.

Cuvîntul *țară*, atunci cînd intră în compunere fie pentru a arăta denumirea istorică a Munteniei sau Moldovei, fie pentru a denumi unele regiuni istorice, se ortografiază cu inițială majusculă : *Țara Românească* (L.R. III, p. 241, 242, 243, 250, 265 ; L.R. II, p. 48 ; I.R.P.R. p. 122) ; *Țara Moldovei* (C.E.G., p. 287, 288 și urm.) ; *Țara Hațegului* (G. E., p. 89) ; *Țara Moților* (G. E. p. 134) ; *Țara Bîrsei* (G. E., p. 218). O excepție o constatăm în S.C.I.L.F. V, 1—2, p. 6 : *țara* Oltului.

Termenul *vale* nu s-a impus pretutindeni cu inițială majusculă, deși intră în compunerea unor nume de regiuni geografice : *valea Jiului*, *valea Prahovei*.

Nu ne referim la cazurile în care *vale* intră în compunerea numelor de localități : *Valea Seacă*, *Valea lui Mihai* etc.

Apare : *valea* Prahovei (G. VIII, p. 123 ; G. V, p. 109 ; G. IV, p. 76 ; G. E., p. 341, 361) ; *Valea* Prahovei (G. E., p. 35, 69, 267, 284) ; *valea* Jiului (G. IV, p. 32, G. VII, p. 141, G. E., p. 106) ; *Valea* Jiului (G. VII, p. 224, G. E., p. 73, 101). Exemplu de inconsecvență în această privință

BDD-A10416 © 1958 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:47 UTC)

îl constituie G. E : *Valea* (Prahovei, p. 35, 69, 267, 284 ; Jiului, p. 73, 101 ; Trotușului, p. 132) ; *valea* (Lotrului, p. 106 ; Jiului, p. 106 ; Slănicului, p. 131 ; Tîrnavelor, p. 205, 218, 438 ; Prahovei, p. 341, 361 ; Trotușului, p. 458 ; Bîrzovei, p. 94).

Ortografierea *punctelor cardinale* diferă de asemenea de la publicație la publicație și în sînul aceleiași publicații. Cîteva exemple : G. VIII, p. 21 : Moldova de *nord*, G. IX : Coreea de *Nord* (p. 216), însă : Caucazia de *nord* (p. 39, 55, 63, 105), Vietnamul de *nord* (p. 63), Africa de *nord* (p. 283), Ucraina de *sud* (p. 63), Moravia de *sud* (p. 130), Africa de *sud* (p. 282), Indonezia de *vest* (p. 269).

G. VI : America de *Sud* (p. 135), America de *Nord* (p. 95, 102, 137), însă : Gara de *nord* (p. 76), iar în G. E : America de *sud* (p. 21).

G. VII : *Polul Nord* (p. 76), iar G.V : *polul sud*, *nord* (p. 29).

Se găsește scris : Europa *răsăriteană* (G. IV, p. 114) ; Germania *occidentală* (p. 38, 39), Africa *occidentală franceză* (p. 173) și Africa *occidentală Franceză* (p. 287) ; de asemeni, tot în acest manual (G. IX), se redactează : Orientul *Îndepărtat* (p. 108.) și Orientul *îndepărtat* (p. 133).

Din analiza aspectelor ortografice de mai sus, am putut face cîteva constatări :

1. — Contradicțiile și inconsecvențele ortografice, care bîntuie mai ales manualele de geografie, se datoresc lipsei unor reguli ortografice obligatorii, aplicabile la cazurile discutate.

2. — Se constată inconsecvențe ortografice în sînul aceleiași lucrări, ceea ce înseamnă că a lipsit chiar și un criteriu ortografic personal.

3. — Asemenea inconsecvențe și contradicții pe de o parte prejudiciază valoarea științifică sau literară a operelor respective, iar pe de altă parte produc confuzii și dezorientare asupra cititorilor, mai ales cînd aceștia sînt elevi și studenți.

Aceste constatări ne-au dus la formularea cîtorva întrebări :

1. — Pot sau nu fi tratați ca nume proprii termenii geografici, substantive comune prin natura lor, atunci cînd însoțesc nume proprii ; ex. : *marea Neagră* sau *Marea Neagră* ?

2. — Există situații în care acești termeni să fie ortografiați cu inițială majusculă și altele în care să primească inițială minusculă, ca de ex. *marea* Baltică și *Marea* Roșie ?

3. — Pentru unitatea ortografiei, se poate trece peste unele particularități de sens și poziție ale termenilor geografici, scriindu-i pe toți fie numai cu inițială minusculă, fie numai cu inițială majusculă ?

La toate întrebările ni se pare că e necesar un singur răspuns și anume : pentru a asigura unitate și precizie în ortografie, trebuie să subordonăm unor criterii cît mai restrînse variatele particularități de sens, funcție și poziție ale termenilor geografici. Propunem să se scrie cu inițială minusculă

BDD-A10416 © 1958 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:47 UTC)

toți termenii geografici generici, de exemplu : *munții Apuseni, valea Prahovei marea Neagră, oceanul Atlantic, fluviul Dunărea, insula Madagascar, cîmpia Dunării, lacul Baikal, podișul Transilvaniei, peninsula Balcanică.*

Această propunere corespunde spiritului normelor ortografice în vigoare, care tind să frîneze abuzul de majuscule într-o serie de titluri și titulaturi compuse.

Propunem să se scrie ambii termeni cu inițială majusculă în nume ca : *Țara Românească, Asia Centrală, Africa Occidentală, Delta Dunării* (Nilului), *Polul Nord, Sud*, deoarece fiecare termen e simțit ca o denumire proprie în numele geografic respectiv.

De asemenea se vor scrie cu inițială majusculă termenii geografici care intră în formarea numelor proprii compuse de tipul : *Cîmpia Turzii, Ostrovul Corbului, Valea Călugărească, Lacul lui Baban, Balta Albă, Valea lui Mihai* etc.

Am analizat aspecte ortografice nefixate prin norme și reguli.

Se constată însă și încălcarea regulilor ortografice existente, privitoare la toponimie.

Din nefericire, aceste încălcări se produc și în publicații folosite de către elevi și studenți : manuale, studii, reviste. Menționăm, în treacăt, cîteva : G. IV : *Rîmnicu Vîlcea* (p. 79) și, pe aceeași pagină, *Piatra-Olt*. Aceeași inconsecvență se constată și în G. E : *Rîmnicu Vîlcea*, însă *Schitu-Golești* (p. 75), *Piatra-Neamț* și *Popești-Leordeni* (p. 156).

În C.E.G. apar forme ca : *Balta-Albă* (p. 216) și *Podul-Înalt* (p. 171). Nu e de mirare că în programul *Teatrului Armatei* pentru drama *Despot-vodă* apare : *Balta-Albă* și *Dumbrava roșie.*

Se obișnuiește ca, atunci cînd primul termen al cuvîntului compus rămîne nearticulat și e urmat de un adjectiv, să se lege prin liniuță : *Satu-Mare* (I.R.P.R., p. 122), *Tîrgu-Frumos* (L.R. V, 43), însă în G. III : *Turnu Roșu* (p. 62), iar în C.T.L. VIII : *Tîrgul-Frumos* (p. 13).

Mai apar grafii de tipul : *Porțile-de-Fier* (L.R. VII, p. 6).

Numele orașului *Ploiești*, deși e scris în această formă în Gr. 1954, I, p. 154 și II, p. 122, în Gr. 1956, p. 71, în I.R.P.R., p. 296 etc., formă care corespunde principiilor noii ortografii, apare aproape în toate ziarele : *Ploești*. În *Viața românească* nr. 11/1956 : *Ploiești* (p. 152) și *Ploești* (p. 158).

În ortografierea titlurilor operelor literare întîmpinăm cîteodată dificultăți. Astfel, nu se ține seamă că titlul nuvelei lui Slavici, *Moara cu Noroc* reproduce un nume propriu compus, și se ortografiază adesea *Moara cu noroc*, ca orice titlu compus : *Mărul de lîngă drum, Țara de piatră, Generația mea* etc., în care al doilea termen, fiind un substantiv comun, sau altă parte de vorbire, se scrie cu inițială minusculă. Titlul nuvelei *Moara cu Noroc* reproduce numele unui punct geografic, nume împrumutat de la o moară părăsită. Forma corectă se găsește în : C.E.G., p. 24, 81.

BDD-A10416 © 1958 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:47 UTC)

Nuvele de I. Slavici, Bibl. şc., p. 9—10, 79—215. În V.R. 3/1957, p. 165—168 apare de două ori *Moara cu noroc* şi de cinci ori *Moara cu Noroc.*

Notarea *Moara cu noroc* apare în C.T.L.X, vol. II, p. 164—224; Gr. 1956, p. 113; I.L.R.X, p. 253, 257; R.L. nr. 3825, 25 ian. 1957 (recenzia filmului cu acelaşi nume); S. 3802, 13 ian. 1957 şi 3816, 30 ian. 1957.

Acelaşi lucru trebuie remarcat şi în privinţa titlului *Dumbrava Roşie*, care, ca titlu de operă literară, reproduce un nume geografic compus, ambii termeni avînd iniţială majusculă, aşa cum e ortografiat în C.E.G., p. 58, 90; L.R. VII, p. 29—30; *Poezii* I de V. Alecsandri, p. 7. În aceeaşi situaţie se găseşte şi titlul romanului lui M. Sadoveanu, *Nada Florilor* (N.T.L. VIII, p. 246; L.R. VI, p. 164).

Într-o situaţie diferită se găsesc titlurile operelor *În pădurea Petrişorului* de M. Sadoveanu şi *În munţii Neamţului* de C. Hogaş. Sub această formă apare primul titlu în M.P.L.R., p. 36; C.E.G., p. 115; Programa şc. cl. VIII, p. 16; L.R. VI, p. 164; celălalt titlu apare în *Opere* de C. Hogaş, ed. 1956, p. 496, 497, 498,; C.E.G., p. 62, 94, 100, 101 şi urm.

Apare şi scrierea ambilor termeni cu iniţială majusculă: *În Pădurea Petrişorului* (Gr. VI, p. 307), *În Munţii Neamţului* (Gr. VI, p. 273, 309, 323).

Socotim o greşeală de tipar apariţia titlului *În pădurea petrişorului* în N.T.L. VIII, p. 104, deoarece la p. 106 şi 112 corectează: *În pădurea Petrişorului.*

Propunem să se generalizeze prima variantă ortografică, fiind în concordanţă cu propunerile în legătură cu ortografia denumirilor geografice.

Transcrierea titlului grecesc al operei *Pseudo-Kyneghetikos* de Al. Odobescu apare, în manuale, în patru variante:

a. *Pseudo-Kyneghetikos*: I.L.R.X, p. 36—42; Al. Odobescu, *Opere* I, 1955, p. 9—10; II, p. 118—128; C.E.G., p. 67, 108, 120, 133 şi urm.; *Caiete critice* 1/1957, p. 211.

b. *Pseudo-Kynighetikos*: C.T.L. X, vol. I, p. 47.

c. *Pseudokineghetikos*: Gr. 1956, p. 102, 110, 177, 215.

d. *Pseudo-Kinigetikos*: I.L.R. X, ed. 1954, p. 37.

Este de preferat prima variantă, fiind mai popularizată.

Persistă folosirea greşită a majusculei la cel de-al doilea termen dintr-un titlu de operă literară sau ştiinţifică, atunci cînd acest termen este un adjectiv sau substantiv comun. În L.R. (rev.) 1/1957: *Codicele Voroneţean* (p. 15), *Psaltirea Voroneţeană* (p. 15, 17); la p. 16: Codicele *Voroneţean* şi Psaltirea *scheiană*. Tot în L.R. (rev.) 2/1957: Cîinele şi Măgarul (p. 43), Codicele *Voroneţean* (p. 82). În S.C.L. VII, 1—2: Psaltirea *Scheiană* (p. 67, 68), *Codicele Voroneţean* (p. 135), însă *Limba romînă* (p. 100, 102, 104, 105 şi urm.).

BDD-A10416 © 1958 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:47 UTC)

Propunem să se scrie invariabil : *Codicele voroneţean, Psaltirea voroneţeană, Psaltirea scheiană.*

Deşi s-a generalizat, în ultimii ani, forma *Romînia pitorească*, se mai strecoară forme ca : *Romînia Pitorească* (N.T.L. VIII, p. 6).

Titlul unui cunoscut roman al lui Fadeev se scrie încă inconsecvent : În L.R. VII, la p. 6 apare *Tînăra gardă*, iar la p. 370—377 : *Tînăra Gardă*. Titlul romanului reproduce numele unei organizaţii de tineret, nume ortografiat cu iniţială majusculă la ambii termeni : *Tînăra Gardă*. Propunem ca titlul romanului să se scrie în acest fel.

Provoacă nedumerire lipsa de unitate în redarea genitivului din titlul baladei lui G. Coşbuc : *Nunta Zamfirii* şi Nunta *Zamfirei*. Prima variantă este reprodusă în *Poezii* de G. Coşbuc, E.S. 1951, p. 144 ; G. Coşbuc, *Poezii alese*, 1952, p. 57 ; C.E.G. p. 109, 372 ; *Instrucţiuni pentru reducerea materiei din programa de limbă şi literatură la cl. VIII—X*, ed. 1954, p. 15. A doua variantă e reprodusă în C.T.L. X, vol. II, p. 258 ; Gr. 1956, p. 87, 108 ; I.L.R. X, p. 266, 269 ; L.R. (rev.) 2/1956, p. 24.

Socotim că genitivul corect este *Zamfirei* (cf. Ioanei, Mariei, Sofiei, Stanei etc.), formă care se găseşte şi în manuscrisul poetului (Gavril Scridon, *Pagini despre Coşbuc*, fotocopia manuscrisului), deci propunem ca singură formă corectă : *Nunta Zamfirei.*

Curiozităţi ortografice oferă şi reproducerile titlurilor de ziare şi reviste.

Deşi normele ortografice nu formulează reguli speciale pentru scrierea titlurilor compuse ale operelor literare, ziarelor şi revistelor, ele se deduc din principiile stabilite cu privire la scrierea cu majusculă, în general. Explicaţia aplicării acestor principii o găsim în articolul profesorului Emil Boldan, *Noile norme ortografice ale limbii romîne* (G. Î. An. VI, nr. 257, 13 martie 1954), în care se dau exemple concrete de ortografieri ale titlurilor compuse ale ziarelor şi revistelor : *Scînteia tineretului* etc.

În locul ortografiilor variate, arbitrare, ale titlurilor compuse ale revistelor de altădată, s-a adoptat un sistem simplu şi logic.

Practic, sistemul se aplică şi în reproducerea titlurilor de ziare şi reviste din trecut. Vom scrie deci : *Curierul romînesc*, *Albina romînească*, *Dacia literară*, *Viaţa nouă*, *Gazeta de Transilvania* etc., de unde reiese că, atunci cînd al doilea termen este substantiv comun sau altă parte de vorbire, el se scrie cu iniţială minusculă, însă cînd e nume propriu, se scrie cu iniţială majusculă.

Totuşi mai apar reproduceri de titluri de ziare şi reviste în care al doilea termen este ortografiat cu majusculă chiar atunci cînd nu e substantiv propriu : *Curierul Romînesc* (R.P. 1/1957, p. 32), *Convorbiri Literare* (V.R. 12/1956, p. 175) ; *Dacia Literară* (L.R. (rev.) 5/1956, p. 77, în timp ce la p. 72 scrie : *Revista de pedagogie* iar la p. 73 : *Limba romînă* şi

BDD-A10416 © 1958 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:47 UTC)

Revista de pedagogie). În V.R. 2/1957, p. 70—71, apare de trei ori *Revista literară* şi de patru ori *Revista Literară*.

În revista *Limba romînă* 5/1956, p. 9—10, întîlnim : *Gazeta Literară* şi *Romînia Liberă* ; în nr. 2/1957 : *Limba Romînă* de patru ori (p. 22, 23, 24, 28) şi *Limba romînă* de 17 ori (p. 58—61).

Titlul revistei *Viaţa romînească* este notat : *Viaţa Romînească* (*Scînteia* nr. 3913, 23 mai 1957, p. 3, artic. *În problema moştenirii culturale* ; V.R. 4/1957, p. 159—161, unde, alături de scrierea *Viaţa Romînească*, apare : *Gazeta literară* ; L.R. (rev.) 5, 1956, p. 76 ; *Omagiu lui Mihail Sadoveanu*, p. 176 ; *Prefaţă* la *Craii de Curtea Veche*, 1957, p. 8 ; V.R. 12/1956, p. 176—177). Cîteodată apar ambele variante pe aceeaşi pagină : *Viaţa romînească* şi *Viaţa Romînească* (S.C.I.L.F. V, 3—4, p. 616). Inconsecvenţele în redarea titlurilor de reviste abundă în unele scrieri. În volumul *Cronici* de Savin Bratu găsim titluri de reviste ca : *Viaţa Romînească* (p. 35, 182, 310, 311), *Gazeta Literară* (p. 43, 71, 135, 245), *Bilete de Papagal* (p. 58) ; la p. 60 : *Pagini literare* şi *Pagini Literare* ; la p. 62 : *Pagini Literare* iar la p. 63 : *Pagini literare* ; la p. 179 : *Viaţa Romînească* ; la p. 181 : *Viaţa romînească*, *Însemnări literare* şi *Viaţa Socială* ; la p. 245 : *Pagini literare* şi *Voinţa Naţională*.

Şi în manualele şcolare se produc asemenea inconsecvenţe : M.P.L.R. p. 38 : *Scînteia Tineretului* şi alături : *Cravata roşie*.

Propunem, ca în titlurile compuse de ziare şi reviste, cel de al doilea şi următorii termeni să fie ortografiaţi cu iniţială minusculă atunci cînd sînt substantive comune sau orice altă parte de vorbire : *Iaşul literar*, *Viaţa romînească*, *Limba romînă*, *Scînteia tineretului*, *Tînărul scriitor*, *Romînia liberă*.

Cînd al doilea termen şi următorii sînt substantive proprii, se vor ortografia cu iniţială majusculă : *Flamura Prahovei*, *Informaţia Bucureştiului*.

Mai propunem ca titlurile ziarelor şi revistelor din trecut să fie ortografiate după aceleaşi principii : *Curierul romînesc*, *Albina romînească*, *Dacia literară*, *Romînia literară*, *Convorbiri literare*, *Foaie pentru minte, inimă şi literatură*, *Viaţa nouă*, *Cuvîntul liber*, *Evenimentul literar* etc. însă : *Gazeta de Transilvania*, *Curierul de Iaşi*, *Steaua Dunării*.

Scrierea numelor compuse ale personajelor din literatura populară şi cultă produce de asemenea confuzii.

Inconsecvenţa apare tipică la numele *Făt-Frumos* care este ortografiat în trei variante :

a. *Făt-frumos* : Gr. 1954, II, p. 163, 204, 265, 312 ; S.C.I.L.F. V, 1—2, p. 21, 23, 30 ; Tudor Vianu, *Probleme de stil şi artă literară*, p. 28, 43, 44, 56 şi urm. ; G.L. 19(165), 10 mai 1957, în poezia *Făt-Frumos* ; G.L. 26 (172), 27 iunie 1957, p. 1, col. 4 ; *Caiete critice* 1/1957, p. 181 ;

BDD-A10416 © 1958 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:47 UTC)

Studii lingvistice de acad. Al. Rosetti, p. 41, însă la p. 48 : *Făt-Frumos din tei* ; S.C.I.L.F. VI, 1—2, p. 341—363 passim.

b. *Făt Frumos* : V. Eftimiu : *Teatru*, 1956, p. 15—127 ; G.L. 25 (171), 20 iunie 1957, p. 6, col. 6 ; S.Gr. I, p. 74, însă la p. 72 și 118 : *Făt-Frumos*.

c. *Făt-Frumos* : Gr. 1956, p. 95, 220, 222 și urm. ; Gr. 1954, I, p. 116 ; M.P.L.R., p. 259, 348 și urm. ; T. Arghezi, *Cîntare omului*, 1956, p. 79, 80, 81, 110, 218 ; C.E.G., p. 94, 129, 148, 359 ; S.C.I.L.F. V, 1—2, p. 27 ; O.V, p. 72 ; O. VII, p. 478, 482, 514, 517, 518 ; C.I. Gulian, *Sensul vieții în folclorul românesc*, p. 94, 95, 205, 209, 284, 293 ; S.C.I.L.F. V, 3—4, p. 487, 494, 533, 534, 536, 537, 538, 540, 570, 612, 634, 635, la p. 484 : *Făt-Frumos* și *Făt Frumos* ; N.T.L., p. 268 ; L.R. VI, p. 110—122 ; Savin Bratu, *op. cit.* p. 58, 73, la p. 60 : *Făt-Frumos* și *Făt Frumos* ; S. Gr. II, p. 48 ; L.R. IV, p. 125—142 ; Gr. V, p. 27, 72, 221 ; Gr. VI, p. 269 ; C.T.L. VIII, p. 116—123.

Exemplele de mai sus demonstrează preferință pentru a treia variantă, ea fiind cea mai logică, deoarece ține seamă de structura numelui propriu compus.

Micul dicționar ortografic (p. 104) îl prezintă ca substantiv comun : *făt-frumos*.

Problema ortografică a lui *Făt-Frumos* pare a fi aceeași cu a lui *Harap-Alb* care, totuși, în majoritatea textelor apare *Harap Alb*.

Această variantă, *Harap Alb* o găsim în : Gr. 1954, I, p. 380, 388 ; II, p. 118, 251 ; C.T.L. X, 284—285 ; Gr. 1956, p. 90, 109, 117, 205, 213, 215, 222, 223, 224, 245, 247, 255, 266 și urm. ; *Caiete critice* 1/1957, p. 211 ; S. 3843, 1 martie 1957, în artic. *120 de ani de la nașterea lui Creangă* ; L.R. V, 36 ; L.R. VI, p. 19 ; L.R. VII, 95—136 ; Gr. VI, p. 209, 267, 315 ; S. Gr. I, p. 155, 156 ; C.T.L. VIII, p. 97—116.

Cealaltă variantă, *Harap-Alb*, e mai puțin frecventă : C.E.G., p. 85, 101, 103, 105, 120, 145, 148, 154, 156, 251 ; Gr. V, p. 23, 188, însă la p. 186 : *Harap Alb* ; N.T.L. VIII, p. 12, 263—268, L.R. V, p. 20.

Faptul că primul substantiv din compunerea acestui nume de personaj rămîne neflexionat dovedește strînsa legătură dintre termenii substantivului compus, legătură marcată de obicei prin linioara de unire, ca la *Făt-Frumos*. Înseamnă că forma corectă e *Harap-Alb*, atîta vreme cît se admite *Făt-Frumos*.

Acest procedeu urmează să fie aplicat și altor personaje populare într-o situație aproape asemănătoare : *Verde-împărat*, *Alb-împărat*, *Roș-împărat*. Aici trebuie să se țină seamă că al doilea termen are o poziție asemănătoare cu cea a lui *vodă* din *Ștefan-vodă*, așa cum se va vedea mai departe.

Scrierea tipului ortografic *Verde-împărat* este variabilă în texte : *Verde-Împărat* (O. VII, 433) ; *Verde-împărat* (Gr. V, 210) ; *Papură-împărat*

BDD-A10416 © 1958 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:47 UTC)

(L.R. VII, p. 51;) *Papură-Împărat* (V. Alecsandri, *Teatru* I, 1956, p. 414); *Alb Împărat* şi *Roş Împărat* (S.C.I.L.F.V, 1—2, p. 23); *Peneş-împărat* (G. Coşbuc, *Poezii alese*, 1952, p. 64; C.T.L. X, vol. II, p. 260).

Considerăm că cea mai logică ortografie este cea de tipul *Verde-împărat, Alb-împărat, Roş-împărat, Papură-împărat*, pe care o propunem şi noi.

Probabil prin analogie cu personajele de mai sus, s-au adoptat, în textele tipărite în ultima vreme, două variante ortografice, deopotrivă de greşite, după părerea noastră, pentru personajul *Muma Pădurii* şi anume: *Muma-pădurii* (G.L. 26(172), 27 iunie 1957, şi *Muma-Pădurii* (M.L.P.R., p. 259), variante nejustificate prin logica gramaticală şi regulile ortografice. Aici termenii nu-şi pierd independenţa lexicală şi morfologică, nu se sudează. Deoarece ambii termeni formează totuşi un nume propriu, ei pot primi iniţiale majuscule, fără să fie legaţi prin liniuţă *Muma Păduri*.

După aceeaşi raţiune trebuie scris: *Ileana Cosînzeana* (M.P.L.R. p. 358) şi nu: *Ileana-Cosînzeana*.

În texte, nu există dezacord cu privire la folosirea liniuţei de unire la nume de personaje ca: *Statu-Palmă* (C.E.G. p. 277; O. VII, p. 513, 515; L.R. VII, p. 57); *Statu-Palmă-Barbă-Cot* (C.E.G. p. 36; S.C.I.L.F. V, 1—2, p. 15); *Strîmbă-Lemne* (S.C.I.L.F. V, 1—2, p. 15, 23, 24, 37; C. I. Gulian, *op. cit.* p. 209; S. Gr. II, p. 48); *Sfarmă-Piatră* (C.E.G. p. 36; S.C.I.L.F. V, 1—2, p. 15, 23, 24, 37; ibid. nr. 3—4, p. 486; C. I. Gulian, *op. cit.* p. 209; S. Gr. II, p. 48).

Cu toate că în cîteva publicaţii cel de-al doilea termen apare cu iniţială minusculă: *Strîmbă-lemne* (Gr. 1954, I, p. 165; II, p. 136); *Sfarmă-piatră* (Gr. 1954, I, p. 165), totuşi ortografia tuturor termenilor cu iniţială majusculă şi cu liniuţă de unire este logică şi recomandabilă: *Statu-Palmă, Strîmbă-Lemne* etc.

Nu e logică scrierea *Călin nebunul* (M.P.L.R., p. 35; L.R. V, p.166), ci recomandabilă este cea cu iniţiale majuscule la ambii termeni: *Călin Nebunul* (C.E.G. p. 107), deoarece adjectivul *nebunul* nu mai e, aici, un simplu *calificativ*, ci devine un *component* al numelui personajului respectiv şi, în consecinţă, trebuie să fie ortografiat ca nume propriu.

Menţionăm cîteva ortografii discutabile, din literatura cultă.

Numele personajului principal din nuvela *Budulea Taichii* de I. Slavici este redat: *Budulea taichii* (Gr. 1956, p. 124, 153, 161, 213), dar apare mai frecvent avînd ambii termeni cu iniţială majusculă: *Budulea Taichii* (I.L.R. X, p. 249—253; *Nuvele* de I. Slavici, Bibl. şc., 1953; C.E.G. p. 119, 226, 227 şi urm.; C.T.L. X, vol. II, p. 224—257). Şi autorul nuvelei a folosit această ortografie, dovedind că ambii termeni sînt priviţi ca formînd numele propriu compus al personajului. Asemenea notare ni se pare ca fiind cea mai recomandabilă.

BDD-A10416 © 1958 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:47 UTC)

Numele personajului *Hagi-Tudose* este ortografiat, în acest chip, de către autor (fotocopia manuscrisului în: B. Şt. Delavrancea, *Opere* II, 1955, p. 559), totuşi în textul tipărit apare: *Hagi Tudose* (ibid. p. 271—273). Cu liniuţă de unire, *Hagi-Tudose*, îl găsim şi în C.T.L. X, vol. II, 1955, p. 315; Gr. VI, p. 320; C.E.G., p. 121. În alte publicaţii apare fără liniuţă de unire: *Hagi Tudose* (*Programa şc. cl. VIII*, 1956, p. 9; N.T.L. VIII, p. 55, 56, 59; S.C.L. VII, 1—2, p. 52; B. Şt. Delavrancea, *Opere* I, 1955, p. 283; I.L.R. X, p. 309—314; S. Gr. I, p. 183).

Termenul *Hagi* este strîns legat de numele pe care-l determină, din care cauză nu se supune variaţiilor flexionare în timpul vorbirii.

De aceea socotim că e potrivită ortografia iniţială, cea a lui Delavrancea: *Hagi-Tudose*. Aşa se procedează şi cu alte nume de structură asemănătoare: *Hagi-Prodan*, *Hagi-Iordan*, *Hagi-Curti*.

Numele regelui polon care apare într-o nuvelă de C. Negruzzi se prezintă în trei variante:

— *Sobieţki* (L.R. VI, 51—56; Gr. VI, 125; C. Negruzzi, *Opere alese*, Bibl. pt. toţi, 1955, p. 137—144.

— *Sobieski* (*Programa examenelor integrale cl. V—VII*, 1956, p. 3).

— *Sobietzki* (Pompiliu Caraioan, *Ioan Creangă*, p. 7).

Propunem să se folosească prima variantă, care aparţine şi autorului.

Am fost obişnuiţi să ortografiem numele *El-Zorab* cu liniuţă de unire între cei doi termeni. Aşa apare în cele mai multe publicaţii (G. Coşbuc, *Poezii*, E.S., 1951, p. 210, 212; G. Coşbuc; *Poezii alese*, 1952, 115; L.R. VI, p. 147—151; Gr. VI, p. 312). Totuşi, într-o lucrare de mare autoritate ştiinţifică, nu se respectă ortografia consacrată, înlăturîndu-se linioara de unire: *El Zorab* (Gr. 1956, p. 101, 210, 273). Propunem să se menţină forma cu liniuţă: *El-Zorab*.

Apelativul *moş* alături de un nume propriu apare cînd cu iniţială minusculă, cînd cu majusculă.

moş: *moş Ion Roată* (I. Creangă, *Opere*, 1953, p. 89—95; L.R. VII, p. 138—139); *moş Nichifor Coţcariul* (ibid., p. 96—111); *moş Visarion* (Radu Tudoran, *Ultima poveste*, passim); *moş Precu* (O. I, p. 553—649; Gr. 1954, II, p. 71); *moş Chiorpec* (L.R. III, p. 76, 77); *moş Anania* (O. V, p. 464—480).

Moş: *Moş Ion Roată* (S. 3843, artic. *Forţa spiritului popular — 120 de ani de la naşterea lui Ion Creangă*); *Moş Irimia* (L.R. III, p. 57); *Moş Precu* (C.E.G., p. 368, 369).

Întrucît e simţit ca un simplu apelativ pe lîngă numele proprii respective, fără valoare onomastică, este recomandabil să fie ortografiat cu iniţială minusculă: *moş* (cf. *duduia* Margareta, *cuconu* Ioniţă Hrisanti, *părintele Ghermănuţă*, *nea* Nae).

BDD-A10416 © 1958 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:47 UTC)

Cea mai variată şi contradictorie ortografie o oferă numele de domnitori atunci cînd li se adaugă apelativul *vodă*. Constatăm, în publicaţii, patru tipuri ortografice la numele de domnitori : *Ştefan Vodă*, *Ştefan-Vodă*, *Ştefan vodă*, *Ştefan-vodă*.

Extragem din publicaţii cîteva exemple pentru fiecare din aceste tipuri, pentru a arăta cît sînt ele de răspîndite în literatura ştiinţifică şi beletristică actuală.

Vodă : *Vasile Vodă Lupu* (T. Arghezi, 1907, p. 30); *Vodă Ţepeş* (T. Arghezi, *Pagini din trecut*, p. 387); *Mihnea Vodă cel Rău*, *Mihai Vodă Viteazul* (G.Î., nr. 418, 12 martie 1957, p. 3); *Ion Vodă cel Cumplit* (C. 29(563), 19 iulie 1957, p. 4, col. 3; G. Î. nr. 434, 6 sept. 1957, p. 2, în articolul *Amintirea lui Hasdeu*; G.L. 13(159), 20 martie 1957, artic. *Adevăr artistic şi ideal estetic*; *Vlaicu Vodă* (S.C.I.L.F. V, 1—2, p. 585, 586, 587, 597, 598; însă la p. 584 : *Vlaicu Vodă* şi *Vlaicu vodă*, iar la p. 604 : *Despot-vodă*); *Despot Vodă* (C. 25(559), 21 iunie 1957, în articolul *Constantin Ramadan*; Alex. Rosetti, *Limba romînă în secolul al XIII-lea — al XVI-lea*, p. 200; R.L. An. IV, nr. 3723, 27 sept. 1957, în cronica teatrală *Despot Vodă* de V. Alecsandri, în care apare şi forma *Ciubăr-Vodă*; *Alexandru Vodă* (S.C.I.L.F. V, 3—4, p. 586, 597).

- Vodă : *Ştefan-Vodă* (O. VII, p. 537, 594; C. I. Gulian, *op. cit.*, p. 100; *Omagiu lui M. Sadoveanu la 75 de ani*, p. 29, însă la p. 31 : *Ştefan Vodă*); *Negru-Vodă* (C. I. Gulian, *op. cit.*, p. 69, 178); *Ţepeş-Vodă* (ibidem, p. 260); *Ion-Vodă* (Şavin Bratu, *Cronici*, p. 276); *Şerban-Vodă* (V.R. 10/1956, p. 27); *Duca-Vodă* (C. 29 (563), 19 iulie 1957); *Petru-Vodă* (*Omagiu lui M. Sadoveanu*... p. 132); *Cuza-Vodă* (O. IV, p. 485, 492; V. Alecsandri, *Poezii* II, 1955, p. 257, în timp ce în vol. I, p. 436 : *Ştefan Vodă*).

vodă : *Ştefan vodă* (L.R. VII, p. 261); *Despot vodă* (Gr. 1956, p. 209; G.Î., An. IV, nr. 40(186), 3 oct. 1955, p. 1, artic. *Valea Albă*); *Ion vodă cel Cumplit* (Gr. 1956, p. 89); L.R. VI, p. 194); *Vlaicu vodă* (în drama *Vlaicu vodă* de Al. Davila, 1956 şi în prefaţă); G.Î., nr. 40 (186), 3 oct. 1957, p. 1, artic. *Valea Albă*); *Mihai vodă Viteazul* (Gr. 1956, p. 218, 228, 230, 235; L.R. VI, p. 38, 40); *Alexandru Ghica vodă* (*Introducere* la *Opere* de I. Ghica, 1955, p. 7); *Bibescu vodă* (ibidem, p. 20, 79, 86); *Caragea vodă* (ibidem, p. 79); *vodă Şuţu* (ibidem, p. 82), *Cuza vodă* (L.R. VI, p. 44; L.R. III, p. 150, 151); *Mihnea vodă cel Rău* (L.R. VII, p. 91).

-vodă : *Ştefan-vodă* (C.E.G., p. 15; N.T.L. p. 190, 273; L.R.V, p. 16, 17, 18; L.R. VI, p. 10, 14, 17, 18, 31); *Mihai-vodă Viteazul* (C.E.G. p. 87, 88, 99, 122, 133 şi urm.; Gr. V, p. 86, 87, 131); *Mihnea-vodă cel Rău* (Al. Odobescu, *Opere*, 1955, p. 5—78, 99—120 passim; C.E.G., p. 81, 329 şi urm.); *Despot-vodă* (C.E.G. p. 99, 124, 152; S.C.I.L.F. V, nr. 3—4, p. 605; N.T.L., p. 361); *Vlaicu-vodă* (N.T.L., p. 334, 335, 340, 348, 354,

BDD-A10416 © 1958 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:47 UTC)

355, 356, 358, 359, 384); *Alexandru-vodă* (C.E.G. p. 15, 81; N.T.L. V., p. 273, 278); *Lăcustă-vodă* (L.R. VII, p. 46, 50); *Pîrlea-vodă* (L.R. VII, p. 46); *Constantin-vodă* (C.E.G., p. 97).

Se observă o ușoară tendință favorabilă tipului ortografic *Ștefan-vodă*, formă care, în ultimii doi ani, pare să fi cîștigat poziție preponderentă față de celelalte, avînd perspective de generalizare. De exemplu, autorii manualului de *Istoria literaturii romîne* pentru cl. IX din 1954, ortografiau la p. 282 : *Ion Vodă cel Cumplit, Ștefăniță Vodă*, iar în ediția din 1956 (p. 276) a aceluiași manual au corectat : *Ion-vodă cel Cumplit, Ștefăniță-vodă.*

Această variantă pare a corespunde și logicii gramaticale, căci cuvîntul *vodă* nu intră în componența numelui domnitorului, ci denumește ca apelativ general, poziția și funcția lui politică, ca de exemplu în : *Urechevornicul, Sinan-pașa* etc.

Fiind legat de numele de persoană al domnitorului (*Ștefan-vodă, Mihai-vodă*), acest apelativ devine un determinativ indispensabil numelui de domnitor, fără însă să devină și un element component al numelui propriu de domnitor, urmînd să fie ortografiat ca substantiv comun, însă unit prin liniuță : *Vlaicu-vodă.*

Cînd însă substantivul *vodă* intră în componența unor *nume geografice*, el suferă regimul numelor proprii și se ortografiază ca atare : *Vintilă-Vodă, Pătru-Vodă, Negru-Vodă* sau nume de străzi : *Șerban-Vodă Știrbei-Vodă.*

Prin cele de față n-am urmărit să arătăm abateri de la regulile ortografice, pentru că, de fapt, nu există reguli formulate în problemele discutate.

Este de la sine înțeles că soluționarea, în ultimă instanță, a acestor probleme nu cade în competința noastră, dar am socotit că e necesar să le sezisăm și, alăturînd propunerile noastre, să cerem o cît mai grabnică reglementare a lor.

Manualele școlare și celelalte publicații trebuie să folosească o ortografie unitară, ireproșabilă. Din nefericire, din cele constatate mai sus, reiese că această calitate le lipsește.

BDD-A10416 © 1958 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:55:47 UTC)